

ВИНОГРАДІВСЬКА МІСЬКА РАДА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ
сесія восьмого скликання

РІШЕННЯ

м.Виноградів

№

Проект

**Про затвердження Програми для кривдників
у Виноградівській міській територіальній
громаді на 2025-2027 роки**

Відповідно до законів України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально процесуального кодексів України», «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально процесуального кодексів України, щодо захисту дітей від сексуальних зловживань та сексуальної експлуатації», «Про соціальні послуги», постанови Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання домашньому насильству та насильству за ознакою статі», наказів МОН від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників з іншими органами та службами», Міністерства соціальної політики України від 01.10.2018 № 1434 «Про затвердження Типової програми для кривдників», керуючись підпунктом 1 пункту «а» частини першої статті 27, частиною першою статті 47, пунктом 1 частини другої статті 52, частиною шостою статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 91 Бюджетного кодексу України, з метою забезпечення розбудови системи запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі в умовах децентралізації та запровадження комплексних дій та заходів спрямованих на зменшення масштабу такого явища в межах Виноградівської територіальної громади, міська рада **в и р і ш и л а**:

1. Затвердити Програму для кривдників у Виноградівській міській територіальній громаді на 2025-2027 роки, що додається.

2. Визначити відділ соціального захисту населення Виноградівської міської ради уповноваженим з прийому та реєстрації заяв і повідомлень про вчинення насильства, координації заходів реагування на факти вчинення насильства, надання допомоги і захисту постраждалим особам.

3. Фінансовому відділу міської ради забезпечити фінансування зазначеної Програми у межах кошторисних видатків, передбачених міським бюджетом на відповідні роки.

4. Контроль за виконання рішення покласти на постійну комісію міської ради з питань охорони здоров'я, соціального захисту населення та екології.

Міський голова

Степан БОЧКАЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення -ї сесії
Виноградівської міської ради
восьмого скликання
від №

ПРОГРАМА
для кривдників у Виноградівській міській територіальній громаді
на 2025–2027 роки

Паспорт Програми

1.	Ініціатор розроблення Програми	Виноградівська міська рада
2.	Розробник Програми	Відділ соціального захисту населення Виноградівської міської ради
3.	Відповідальний виконавець Програми	Відділ соціального захисту населення Виноградівської міської ради
4.	Головний розпорядник коштів	Виноградівська міська рада
5.	Учасники Програми	Виноградівська міська рада, Відділ соціальної захисту населення Виноградівської міської ради, служба у справах дітей Виноградівської міської ради, КУ «Центр надання соціальних послуг» Виноградівської міської ради, КНП «Виноградівська районна лікарня» Виноградівської міської ради
6.	Строк реалізації Програми	2025 - 2027 роки
7.	Джерело фінансування Програми	Бюджет Виноградівської міської територіальної громади
8.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми	В межах фінансових можливостей

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

В Україні все більше переймаються проблемою домашнього насильства – одного з найболючіших соціальних явищ. В нашій країні та інших регіонах світу спостерігається значна різноманітність форм та способів знуцання в сім'ях. Домашнє насильство – форма насильства, що найбільш прихована, часто не усвідомлювана ані постраждалими, ані представниками влади та суспільства. Однак саме домашнє насильство породжує цілу низку негативних суспільних явищ.

Насильство існує у всіх соціальних групах, незалежно від рівня доходу, освіти, становища в суспільстві, класових, расових, культурних, релігійних, соціально економічних аспектів.

Оскільки, в суспільстві має місце розуміння важливості дотримання прав людини й особистих свобод, домашнє насильство набуває ознак соціально усвідомленої проблеми. Адже це вже не особиста справа кривдника та постраждалої, а проблема, що потребує

загальної уваги й вжиття конкретних заходів на рівні державної політики, спрямованих на її вирішення.

В період воєнного стану існують ризики посилення конфліктів у сім'ях, зокрема, через емоційне напруження, економічні негаразди, тощо.

Домашнє насильство під час війни – поширене явище, яке стає ще більш небезпечним, ніж у мирний час. Людям, які зазнали такого насильства зараз, складніше знайти вихід – вони часто обмежені у пересуванні, мають залежність від кривдників фізично та матеріально.

Від домашнього насильства переважно страждають жінки, але ця проблема не може розглядатись, як суто жіноча. Проблема домашнього насильства повинна вирішуватись з огляду на її багато вимірність, базуючись на реальній ситуації в країні. Громадськість і держава зобов'язані протидіяти домашньому насильству, вживаючи заходів для зміни поведінки кривдників, що його вчиняють. Це дуже важливо, адже у випадку розлучення з одними партнерами, кривдники продовжують жорстоке поводження в інших стосунках, з дітьми, близькими та соціальним оточенням.

Діти, які зазнавали фізичного насильства та приниження від близьких людей, обов'язком яких є захист їх прав, можуть надалі мати проблеми з довірою та безпечною прив'язаністю, що часто спричиняє появу психологічного дискомфорту й розладів у родинних стосунках, низьку самооцінку та складнощі соціального функціонування. Діти, до яких батьки застосовують фізичні покарання, з одного боку, є постраждалими, а з іншого – нерідко самі стають кривдниками. Незалежно від того, хто чинить домашнє насильство над дитиною, одним із руйнівних наслідків цих дій є формування у скривдженого жорстокості та прагнення помститися.

Домашнє насильство є серйозним порушенням прав людини, які держава має відстоювати і захищати. Серед них – право на життя і фізичну недоторканність; право не бути об'єктом знущань чи жорстокого або принизливого поводження; право на свободу від дискримінації за ознакою статі; право на здоровий і безпечний розвиток тощо.

Україна ратифікувала низку міжнародних угод, узявши тим самим на себе зобов'язання щодо захисту людей від насильства, в тому числі і домашнього, а також є країною, яка одна з небагатьох держав світу реалізовує програми, спрямовані на корекцію ненасильницької моделі поведінки для осіб, які вчиняють домашнє насильство. Робота з кривдниками становить невід'ємну частину діяльності уповноважених органів з протидії домашньому насильству, оскільки допомагає таким особам осмислити власну насильницьку поведінку, усвідомити її витоки і прояви та змінити свою поведінку. Довготривала корекція поведінки особи, яка вчиняє домашнє насильство, не лише допомагатиме налагодити гармонійне життя в межах сім'ї, родини, а й поліпшуватиме майбутнє дітей, які перестануть бути свідками домашнього насильства.

«Програма для кривдників» (далі – Програма) передбачає комплекс заходів за результатами оцінки ризиків, спрямованих на зміну насильницької поведінки кривдника, формування у нього нової, неагресивної моделі поведінки у приватних стосунках, відповідального ставлення до власних вчинків та їхніх наслідків, до виконання батьківських обов'язків, на викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків.

У Програмі терміни вживаються у значеннях, наведених у законах України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», інших нормативно-правових актах.

2. МЕТА ПРОГРАМИ

Метою Програми є корекція та зміна агресивної і насильницької поведінки кривдника, формування соціально прийнятних норм, гуманістичних цінностей і ненасильницької поведінки.

3. ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ

Завдання Програми полягає у здійсненні заходів, спрямованих на:

- сприяння зміні насильницької поведінки кривдника;
- сприяння засвоєнню кривдником моделі сімейного життя на засадах гендерної рівності, взаєморозуміння, взаємоповаги і дотримання прав усіх членів родини, формування у кривдника конструктивної моделі поведінки у приватних стосунках;
- сприяння оволодінню кривдником знаннями про основні норми законодавства в сфері запобігання та протидії домашньому насильству та/або насильству за ознакою статі, а також про види відповідальності за його вчинення;
- формування у кривдника відповідального ставлення до власної поведінки та її наслідків для себе та оточуючих;
- сприяння розвитку у кривдника емоційного інтелекту та самосвідомості;
- розвиток навичок кривдника до конструктивного безконфліктного спілкування, ефективної та ненасильницької комунікації;
- розвиток здатності кривдника виявляти, аналізувати та усвідомлювати свої негативні думки, когнітивні фільтри, помилки, емоції, керувати ними, розуміти їх наслідки.

4. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

1. Програму розроблено відповідно до Типової програми для кривдників, затвердженої наказом Міністерства соціальної політики України від 01.10.2018 року № 1434, статті 8 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», пункту 19 постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі», статті 13 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

2. Методики когнітивної психології спрямовані на досягнення довгострокових позитивних результатів через зміну когніцій, переконань особистості, мотивів поведінки, розв'язання її психосоціальних проблем.

3. Робота із кривдником спрямовується на зміну деструктивних переконань особистості, корекцію когнітивних помилок, зміну дисфункціональної поведінки завдяки усвідомленню особою впливу думок на емоції та поведінку людини.

4. Реалізує Програму психолог КУ «Центру надання соціальних послуг» Виноградівської міської ради, який пройшов спеціальну підготовку та отримав сертифікат «Запобігання домашньому насильству та впровадження типової програми для кривдників».

5. Фахівець, який реалізує Програму, повинен керуватися такими принципами.

- конфіденційності та захисту персональних даних відповідно до вимог Закону України «Про захист персональних даних», що полягає в гарантуванні збереження особистої інформації та нерозголошення конфіденційної інформації без згоди особи;
- дотримання прав та свобод людини в процесі роботи з кривдником;
- недопущення дискримінації, що полягає в тому, що кривдник має право на отримання послуг незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, стану здоров'я, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними;
- компетентності та професіоналізму, що полягає в застосуванні спеціальних знань з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі;
- комплексності, що полягає у поєднанні різних форм і методів роботи в межах проведення Програми з урахуванням індивідуальних особливостей кривдника та стану його/її здоров'я.

6. Заходи з організації та забезпечення проходження Програми кривдниками проводяться на підставі інформації, отриманої відповідно до законодавства від суду, уповноваженого підрозділу органу Національної поліції України

7. Інформування суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та/або насильству за ознакою статі, про ухвалення рішення суду про направлення кривдника на проходження програми для кривдників здійснюється відповідно до частини першої статті 15 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», статті 21-7 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

8. Кривдника може бути направлено на проходження Програми на строк від трьох місяців до одного року у випадках, передбачених законодавством. Також кривдник може брати участь у Програмі за власною ініціативою на добровільній основі.

9. Не допускається проходження корекційної програми особою, яка перебуває під дією психоактивних речовин.

10. Якщо особа, яку направлено на проходження Програми, змінює місце проживання, інформація про неї передається до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та структурних підрозділів державних адміністрацій та виконавчих органів місцевих рад, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

11. У разі неприбуття кривдника для проходження Програми або ухилення від її проходження без поважних причин суб'єкти, відповідальні за її виконання, повідомляють про це письмово протягом трьох робочих днів уповноважений підрозділ органу Національної поліції для вжиття відповідних заходів.

12. Програму також можуть реалізовувати фахівці, які мають фахову освіту психолог, психотерапевт, психіатр інших закладів на договірних умовах.

5. ПРОХОДЖЕННЯ ПРОГРАМИ

1. Проходження Програми розпочинається діагностуванням кривдника.
2. В основу Програми покладено загальні принципи психологічної корекції та соціальної реабілітації, що полягають у поєднанні діагностичного, мотиваційного та корекційного блоків:
 1. діагностичний блок передбачає проведення первинної діагностики причин насильницьких проявів, агресивної поведінки та підсумкової діагностики результативності проходження Програми;
 2. мотиваційний блок спрямовано на визначення та підвищення рівня мотивації для участі у груповій формі роботи в межах її програми, формування або підвищення мотивації для зміни насильницької, агресивної поведінки;
 3. корекційний блок передбачає індивідуальну та групову форми роботи.
3. Програма передбачає застосування інтерактивних форм і методів роботи з метою засвоєння інформації та відпрацювання необхідних навичок, використання на практиці отриманих знань і вмінь.
4. Теми Програми (як індивідуальних, так і групових занять) висвітлюють питання, спрямовані на розвиток особистості, мотивацію до активної участі в процесі планування подальшого життя, оволодіння навичками ненасильницького спілкування, ефективної комунікації тощо.

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОГРАМИ

1. Розподіл часу за модульними програмами здійснюється відповідно до додатку до цієї Програми.
2. Схема роботи із кривдником відповідно до додатку до Програми визначається за результатами діагностики з урахуванням індивідуальних потреб, у тому числі віку, стану здоров'я, статі кривдника.
3. Після завершення занять діагностичного та мотиваційного модуля розпочинається індивідуальна та/або групова робота.
4. Після завершення індивідуальної та/або групової роботи проводиться вторинна діагностика за результатами проходження цієї Програми.

5. Очікувані результати проходження цієї Програми:

1) знання: понять «наси́льство», «домашнє наси́льство» та «наси́льство за ознакою статі»; наслідків домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі; відповідальності за вчинення домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі; ознак насильства, агресії, жорстокого поводження; чинників формування агресивної поведінки; причин виникнення та шляхів запобігання конфліктам; методів аналізу конфліктних ситуацій; способів розв'язання конфліктів та визначення власної ролі в їх розв'язанні; впливу гендерних стереотипів щодо соціальних ролей жінки і чоловіка на міжособистісні стосунки;

2) навички: визначати незадоволені власні потреби, які викликають агресію та прояви гніву, шляхи задоволення потреб ненасильницькими засобами; задовольняти власні потреби в асертивний спосіб; аналізувати власні дії в ситуації домашнього насильства, насильства за ознакою статі та визначати свої власні можливості на шляху до життя без насильства; будувати безконфліктне спілкування, ефективну комунікацію із членами сім'ї та оточенням на основі взаєморозуміння та взаємоповаги; визначати перспективні цілі та формувати життєві плани, реалізовувати власні плани соціально прийнятним шляхом.

7. Очікувані результати

1. Виконання Програми дасть змогу знизити рівень домашнього насильства, насильства за ознакою статі та забезпечити захист прав постраждалих осіб через удосконалення системи запобігання та протидії такому насильству, удосконалення відповідної нормативно-правової бази, запровадження дієвого механізму взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі.
2. За результатами Програми буде забезпечено:
 - зростання довіри громадян до суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, подолання психологічних та інших бар'єрів у прийнятті та реалізації рішень щодо звернення до цих суб'єктів з приводу такого насильства;
 - доступність і якість надання необхідних соціальних послуг особам, постраждалим від домашнього насильства, насильства за ознакою статі, у тому числі дітям, людям похилого віку, особам з інвалідністю, громадянам, що належать до інших вразливих груп, у загальних і спеціалізованих службах підтримки постраждалих осіб, визначених Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;
 - спеціальну підготовку фахівців з числа суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, що забезпечуватиме підвищення якості надання відповідної допомоги;
 - підвищення рівня обізнаності населення з питань запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі, подолання негативних стереотипів і формування нетерпимого ставлення до ненасильницької моделі поведінки, посилення ролі чоловіків у протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі.

8. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Фінансування Програми передбачається здійснювати за рахунок коштів бюджету Виноградівської міської територіальної громади, які щорічно затверджуються в межах реалізації міських програм, а також за рахунок інших джерел фінансування, не заборонених чинним законодавством.

9. КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ХОДОМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Координація роботи щодо виконання Програми покладається на відділ соціальної захисту населення Виноградівської міської ради та Службу у справах дітей.

Здійснення контролю за ходом реалізації Програми покладається на постійну комісію міської ради з питань охорони здоров'я, соціального захисту населення та екології.

Характеристика Модульної Програми 1 :

Тривалість 3 місяці.

Періодичність проведення занять не менше 1 заняття в тиждень.

Закрита група - до 5 осіб.

Діагностика - 2 сесії по 2 години.

Групова робота - 12 сесій по 2 години.

Індивідуальна робота - 1 година з кожним учасником (5 робочих годин тренера). Сімейне консультування (за бажанням учасника програми)—1 година з сім'єю кожного учасника (5 робочих годин тренера) за бажанням учасника програми.

Орієнтовний тематичний план

1	Етап: Соціально-психологічна діагностика та планування корекційної роботи		
№	Вид роботи	Кількість годин	Примітка
1.1	Діагностика: -проведення первинного інтерв'ю -проведення психодіагностики -вивчення соціальних обставин	2 години	
1.2	Укладання контракту Створення позитивної мотивації до заняття та зниження емоційної напруги	2 години	
1.3	Робота з документами	1 година	
2	Етап: Усвідомлення та формування моделі ненасильницької поведінки		
2.1	Замкнене коло насильства. Види насильства	2 години	Лекція
2.2	Сім'я. Деструктивні сім'ї	2 години	Лекція
2.3	Маски та ролі	2 години	Лекція
2.4	Залежність. Види залежності	2 години	Лекція
2.5	Співзалежність	2 години	Лекція
2.6	Емоції. Контроль	2 години	Тренінг
2.7	Агресія	2 години	Тренінг
2.8	Конфлікт	2 години	Лекція
2.9	Насильство над дітьми	2 години	Лекція

2.10	Потреби особистості та їх ієрархія	2 години	Лекція
2.11	Кордони особистості	2 години	Тренінг
2.12	Здорові партнерські стосунки	2 години	Тренінг
3	Етап: Оцінка впливу наданих послуг. Підсумок		
3.1	Індивідуальна робота (за запитом учасника)	1 година	з кожним учасником (5 робочих годин тренера)
3.2	Сімейне консультування (за бажанням учасника програми)	1 година	з кожним учасником (5 робочих годин тренера)
3.3	Повторна діагностика	1 година	
3.4	Завершення контракту. Рекомендації	1 година	
3.5	Робота з документами, підведення підсумків	2 години	
ВСЬОГО:	38-43 годин		

Характеристика Модульної Програми 2 :

Тривалість 6 місяців.

Періодичність проведення занять не менше 1 заняття в тиждень Відкрита група - до 10 осіб, які пройшли *Модульну Програму 1*.

Групова робота - 24 сесії по 1 година 30 хв.

Індивідуальна робота з учасником програми – 1 година з кожним учасником 1 раз в тиждень (10 робочих годин тренера).

Індивідуальна робота з членами сім'ї учасника програми – за запитом.

Орієнтовний тематичний план

1	Індивідуальна робота		
№	Вид роботи	Кількість годин	Примітка
1	Індивідуальна робота з учасником програми: - механізми саморегуляції емоційного стану - робота з травмами - робота з ПТСР - робота з переживанням втрат -робота за запитом (порушення сну, сексуальна сфера...)	1 година з кожним учасником	до 10 робочих годин тренера в тиждень
2	Індивідуальна робота з членами сім'ї учасника програми, спрямована на налагодження здорових стосунків між членами родини та формування нових навиків поведінки: для дружин: механізми саморегуляції емоційного стану тривожності,	1 година (за запитом)	До 10 робочих годин тренера в тиждень

	страху; робота з травмами, робота з ПТСР, робота з переживанням втрат, робота за запитом (порушення сну, сексуальна сфера) для дітей: арт-терапія, казко терапія, лялько терапія та інше		
3	Групова робота		
3.1	Особистий щоденник спостереження емоцій	1 година 30 хв	Лекція з практичними вправами
3.2	Модель позитивних змін. Мотивація	1 година 30 хв	Лекція з практичними вправами
3.3	П'ять ключів причин та мотивів	1 година 30 хв	Лекція
3.4	Процеси переживання втрат	1 година 30 хв	Лекція
3.5	Почуття Сорому	1 година 30 хв	Лекція
3.6	Почуття Страху	1 година 30 хв	Лекція
3.7	Почуття Вини	1 година 30 хв	Лекція
3.8	Практики прощення	1 година 30 хв	Тренінг
3.9	Конфлікт і залежність	1 година 30 хв	Лекція
3.10	Секс і тверезість	1 година 30 хв	Лекція
3.11	Кордони особистості	1 година 30 хв	Тренінг
3.12	Здорові партнерські стосунки	1 година 30 хв	Тренінг
4	Підсумки		
4.4	Завершення контракту. Рекомендації учасникам	1 година	
4.5	Робота з документами, підведення підсумків	2 години	
4.6	Моніторинг та оцінка ефективності досягнутих результатів учасників Модульної Програми 1 та 2	Протягом року	
ВСЬОГО:	38-43 годин		

Характеристика Модульної Програми 3:

Тривалість 12 місяців.

Цільова група: особи, які пройшли *Модульну Програму 1 та 2* та потребують психологічної підтримки.

Періодичність проведення занять не менше 1 заняття в тиждень. Групова робота - 24 сесії по 2 години в повному обсязі *Модульної Програми 1 та 2*.

Індивідуальна робота з учасником програми – за потреби.

Відкрита група само підтримки – кількість учасників не обмежена, тривалість до 6 місяців. Тренер присутній в ролі спостерігача та проводить аналіз зміни поведінки учасників. Мета роботи групи – надання інформаційної та моральної підтримки своїм членам. Основний спосіб проведення часу в групі – розповідь когось із учасників про свої проблеми й одержання підтримки від інших членів групи, обмін практичними навиками та власним досвідом боротьби з агресивною поведінкою та насильством в сім'ї.

Завершення Модульної програми 3, буде вважатися успішним, якщо за період роботи кривдники усвідомлять тяжкість наслідків насильницької поведінки, збережуть сімейні стосунки в форматі партнерських, власним прикладом навчатимуть своїх дітей здоровим манерам спілкування та надаватимуть рекомендації особам, що чинять насильство в сім'ї щодо проходження корекційної програми.

Секретар міської ради

Сніжана ПОПОВИЧ